

## ภาวะผู้นำสถานศึกษายุคดิจิทัล School Leadership in the Digital Age

วันชัย ราชวงศ์

นักศึกษาลำดับที่ ๑ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

### บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอ องค์ประกอบของภาวะผู้นำสถานศึกษาในยุคดิจิทัลซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การบริหารงาน การวัดผลและการประเมินผล และมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลต้องประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างแพร่หลาย การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์. นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครู บุคลากรให้ใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน และจัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

**คำสำคัญ:** ภาวะผู้นำ; สถานศึกษา; ดิจิทัล

### ABSTRACT

This article presents elements of institutional leadership in the digital age, including the ability to use technology in teaching and learning, administration, measurement and evaluation, and ethics in the use of technology. Features of the administrators of the digital age are as follows: Establishing a vision of communication technology and computer technology, infrastructure management to be able to use it more efficiently, promoting the widespread adoption of communication technology and computer technology, training of personnel in communication technology and computer. In addition, school administrators must be able to properly use communication technology and computer technology in their work, promoting, encouraging, motivating teachers and staff to use communication technology and computer technology (ICT) capabilities in learning management. And performance School leaders must supervise, monitor and advise on the use of communication technology and computer of educational institutions appropriately.

**Keywords:** School; Leadership; Digital Age

### บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการบริหารงานของผู้นำที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของเทคโนโลยีโดยใช้คุณลักษณะของผู้นำ ตลอดจนกระบวนการบริหารที่ต้องปรับบทบาทพฤติกรรมผู้นำ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขององค์กรให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงาน ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ (นิคม นาคอ้าย , 2549) ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สร้างความผูกพันระหว่างกลุ่ม บุคคลในองค์กรเข้าด้วยกันและกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อนำเสนอผลงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบ

ความสำเร็จด้วยดี อาจกล่าว ได้ว่าความสำเร็จของการบริหารเป็นผลงานมาจากความร่วมมือระหว่างบุคลากรในองค์กรภายใต้การนำของ ผู้บริหาร ผู้บริหารจะทำหน้าที่บริหารงานต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความมีประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว ความเรียบร้อย การประหยัดกำลังคน กำลังทรัพย์และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ การบริหารองค์กรให้เจริญก้าวหน้าย่อมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร เพราะผู้บริหารเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนยอมรับความสามารถด้วยความพึงพอใจ มีความสุขกับหมู่คณะและอาชีพของตน ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรและผู้ใต้บังคับบัญชา (เบญจพร แก้วมีศรี, 2550) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในหน่วยงานในยุคดิจิทัลนั้น เป็นงานสำคัญและจำเป็นมากคือ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความชำนาญในการบูรณาการเทคโนโลยีและนำไปใช้โดยสามารถดำเนินผ่านภาวะความเปลี่ยนแปลงได้ (Alan, 2009) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและยึดถือเป็นภารกิจสำคัญ เนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงกระแสอิทธิพลของเทคโนโลยีได้ ตลอดจนการสร้างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลให้เกิดขึ้นเพื่อ การนำที่มีประสิทธิผล ประกอบกับวิสัยทัศน์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนั้นภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องช่วยเหลือครูนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการใช้เทคโนโลยี (Valdez, 2010) โดยในที่นี้ได้นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 4 ประเด็น ได้แก่ ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ประเภทของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล และ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล อันจะเป็นแนวคิดและแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

### ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ศศิธดา แพงไทย. (2559) ให้ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจในยุคพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) Schmidt, & Porteus (2000) นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นความสามารถของผู้นำในการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่ลงทุนต่ำ ความสามารถนี้เรียกว่า cost competence ขณะเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดอยู่ตลอดเวลา (marketable products) ซึ่งความสามารถในการบริหารจัดการนี้เรียกว่า innovative competence Annunzio (2001) ให้ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ช่วยให้ผู้นำแบบดั้งเดิมสามารถเปลี่ยนวัฒนธรรมในการบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว คล่องแคล่ว มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจยุคดิจิทัล

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2555) ให้ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำในยุคเทคโนโลยีที่ผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงการนำ ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นเกินกว่าที่บุคลากรและองค์กรจะซึมซับได้

นิคม นาคอ้าย (2549) ให้ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมการบริหารงานของผู้นำที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของเทคโนโลยีโดยใช้คุณลักษณะของผู้นำ ตลอดจนกระบวนการบริหารที่ต้องปรับบทบาทพฤติกรรมการนำและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขององค์กรให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงาน ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้

ชยาภรณ์ จันท และหิรัญ ประสารการ. (2560) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีภารกิจต่อนักเรียน (pupil engagement) เป็นความแน่วแน่มั่นคงต่อภารกิจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้มีการใช้

เทคโนโลยีสำหรับการศึกษา มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ (effective professional development) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอโดยเน้นการสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในโอกาสต่างๆ นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน

กล่าวโดยสรุป จากทัศนะความหมายทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปนิยามคำว่า “ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล” หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี กล่าวคือ มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนาวัตกรรมการด้วยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพบนฐานการวิจัย สนับสนุนนโยบายการใช้เทคโนโลยีในทุกระดับและวางแผนกลยุทธ์ในการของบประมาณสนับสนุนจากท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน กล่าวคือ มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน การอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่นวัตกรรมในการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เทคโนโลยีที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การอำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิด การตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา การดำเนินการให้คณาจารย์และบุคลากรมีโอกาสได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน กล่าวคือ มีการใช้เทคโนโลยีเป็นกิจวัตรประจำวัน มีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สร้างทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ในองค์กรเพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางาน สร้างผลิตภาพของงาน สร้างโอกาสการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่ผู้ที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เป็นต้นแบบในการนำเทคโนโลยีมาใช้และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล กล่าวคือ มีการใช้เทคโนโลยีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้เทคโนโลยีในการวินิจฉัยและประเมินระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษา และมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี กล่าวคือ สร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยีและตรงกับความต้องการ ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในตนเองและสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

#### องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ตามทัศนะต่างๆ ผู้ศึกษาได้นำมาสังเคราะห์กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน 2) มีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน 3) มีการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล 4) มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

**มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน** การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนหมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการผลักดันให้ครูใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการสอน และสามารถสรุปตัวบ่งชี้ที่ใช้กำหนดส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนได้ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรเพื่อ

นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน 2) อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่นวัตกรรมในการเรียนรู้ 3) จัดสิ่งแวดล้อมที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญโดยใช้เทคโนโลยีที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน 4) อำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิด การตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา และ 5) ดำเนินการให้ครูและบุคลากรมีโอกาสดำเนินการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

**การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน** การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถประยุกต์เทคโนโลยีในการเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของทีมงาน อันนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ และสามารถสรุปตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึงใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการใช้เทคโนโลยีเป็นกิจวัตรประจำวัน 2) ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนางาน 3) พัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพโดยใช้เทคโนโลยี และ 4) เป็นต้นแบบในการนำเทคโนโลยีมาใช้และผู้อื่นเกิดการเรียนรู้

**การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล** การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลและการประเมินผลทั้งในแง่ของการเรียนการสอนหรือการประเมินการใช้เทคโนโลยี และสามารถสรุปตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึงจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลได้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการใช้เทคโนโลยีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ 2) ใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน 3) ใช้เทคโนโลยีในการวินิจฉัยและประเมินระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา และ 4) ประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษา

**จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี** จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อบุคคล ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและตรงกับความต้องการที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม และสามารถสรุปตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยีได้ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ดำเนินการให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยีได้ตรงกับความต้องการ 2) ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ 3) ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในตนเอง 4) ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม 5) มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

### ประเภทของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ นักวิจัย และนักการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล และภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่แท้จริงในยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกหลัก ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ให้สำเร็จได้อย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่แท้จริงควรมีความมั่นคงทั้งในสิ่งที่พูดและการกระทำมีค่านิยมทางบวก มีความตระหนักรู้ในตนเองสูง สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง มีวิสัยทัศน์ สามารถอธิบายถึงเหตุผลและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นได้ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษากระทั่งเกิดความ

เคารพนับถือและเชื่อมั่น ในและไว้วางใจ อันจะส่งผลต่อการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย การศึกษายุคดิจิทัลต่อไป

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นวิสัยทัศน์ เชิงนโยบาย การศึกษาของประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในตนเอง คือจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี สามารถกำหนด บทบาทและทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน โดยต้องมีวิสัยทัศน์ใช้เป็นฐานของการปฏิบัติงานที่ รับผิดชอบใน สถานศึกษา ตลอดจนขยายความคิดให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษายอมรับ ยอมปฏิบัติตาม ด้วยความรู้สึกไว้วางใจ และเต็มใจ เพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาในยุคดิจิทัลให้เกิด ประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัล ในการบริหารสถานศึกษาและการขับเคลื่อนสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำพาตนเองออกมาจาก กรอบ แนวคิดติดยึด (Mindset) และเปลี่ยนแปลงการดำเนินการศึกษาในทุก ๆ ด้าน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน และเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดนวัตกรรมและผลิตภาพที่แท้จริง

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัล การศึกษาในยุคดิจิทัลมีเป้าหมายคือสร้างนวัตกรรม ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงควรมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อทิศทางการสร้างนวัตกรรมให้ เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องให้ความสำคัญความคิดสร้างสรรค์ มนุษย์สัมพันธ์ ความสามารถในการเรียนรู้ และการแบ่งปันภาวะผู้นำอันจะนำไปสู่กระบวนการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่ เน้นการผลิตความรู้และสร้างนวัตกรรม ในยุคการศึกษาดิจิทัล ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบ ความสำเร็จในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านให้ภาวะผู้นำทั้ง 4 ประเภท ซึ่งมีความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

### คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาวะผู้นำเทคโนโลยี การสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ( ICT Leader ship) ของผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นอย่างมากเพราะภาวะ ผู้นำด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) หมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้ เข้าใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจึงควรมีลักษณะ ดังนี้ ( เอกชัย กี่ สุพรรณ 2553 )

1. กำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ของสถานศึกษาให้ ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใดและจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษา ในเรื่องใดบ้าง
2. การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) เน็ตเวิร์ค (Network) และเครือข่ายไร้สายต่างๆของสถานศึกษาให้ครู บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วสะดวกต่อการใช้งานพร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากร ต่างๆเพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ

3. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครูการบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่างๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้ และ เข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้ตลอดเวลา
4. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี การสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี สามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
6. ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และเทคโนโลยีต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ มาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน
7. จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ของสถานศึกษาทั้งครู บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

### เอกสารอ้างอิง

- นิคม นาคอ้าย. (2549). *องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะ ผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินณวัตร ปะโคทั้ง. (2562). *รวมบทความบริหารการศึกษากับพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษาในยุคดิจิทัล ชุดที่ 1 : สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- ศศิธรา แพงไทย. (2559). *“บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21”* วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน): หน้า 7-11
- อรอนงค์ ไรจน์วัฒนบูลย์. (2554). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่ : ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน และคณะ. (2557). *ผู้นำแห่งอนาคตคุณธรรมการนำร่วมและการเปลี่ยนแปลงจากภายใน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย รุ่งเรือง, และ ธีระศักดิ์ จันทิก. (2560). *“รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์.”* Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2560): หน้า 29-46.
- ชยาภรณ์ จันทิ และธีระ ประสารการ. (2560). *“การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*

พ้งา. "วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): หน้า 304-320.

ขวัญชนก โตนาค, สุกัญญา แซ่มซ้อย, และอนุชา กอนพ่วง. (2557). "การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน." วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2557): หน้า 131-140.

